

EURACHEM-KATTOJÄRJESTÖN KOKOUS

EURACHEM – General Assembly Meeting 19.-20.4.2001, Popowo, Puola

EURACHEM-kattojärjestön kahdestoista kokous pidettiin Puolan Popowossa Varsovan lähistöllä huhtikuussa 2001. EURACHEM-Suomen edustajina EURACHEM-kattojärjestössä ovat olleet Veikko Komppa (Executive Committee ja General Assembly) ja Anna-Liisa Pikkarainen (General Assembly). Anna-Liisa Pikkarainen osallistui tämän vuoden General Assembly –kokoukseen. Kokouksen isäntänä toimi EURACHEM-kattojärjestön Puolan edustaja tohtori Dobkovski. Kattojärjestön puheenjohtaja Ed W. B. de Leer (Hollanti) johti kokouksen. Kokouksen tärkeinä teemoina olivat mittausepävarmuus, jäljitettävyys ja pätevyyskokeet uuden standardin ISO/IEC 17025 (General requirements for the competence of testing and calibration laboratories) näkökulmasta tarkasteltuina. ISO/IEC 17025 standardihan on korvannut standardin EN 45001:1990.

EURACHEMin sihteeristö on toiminut Saksassa BAM:ssa (Federal Institute for Materials Research and Testing). Sihteeristön seuraavasta sijaintipaikasta käydään parhaillaan keskustelua. Sihteeristön tehtävien jakoa esitettiin yhtenä vaihtoehtona. Jäsenmaita pyydettiin harkitsemaan asiaa. Tänä vuonna aloitetulla vuosittaisella jäsenmaksulla (400 euroa/maa) katetaan mm. EURACHEM Newsletter-lehden painatus- ja postituskustannuksia. Todellisuudessa sihteeristön toimintakulut kokonaisuudessaan ovat vuosittaista jäsenmaksua suuremmat.

Uusista jäsenmaista (Albania, Romania, Ukraina) Romanian ja Ukrainan edustajat esittelivät kansallista EURACHEM-toimintaansa. Albanian edustaja puuttui kokouksesta.

1. UUDET OPPAAT JA DOKUMENTIT

EURACHEM/CITAC QA Guide'n "Accreditation for Chemical Laboratories (1993)" päivitys oli käsittelyssä. Uuden version todettiin valmistuvan heinäkuuhun mennessä. Dokumentti edennee hyväksymisvaiheeseen syksyllä 2001.

Referenssimateriaaleihin liittyvä "Selection and Use of RMs" (EEE-RM) hyväksyttiin pienin editorialisin muutoksin EURACHEMin osalta. Dokumentti on usean organisaation yhteinen ehdotus (EA, EURACHEM, EUROLAB) ohjeistukseksi. EURACHEM hyväksyi ko. dokumentin omalta osaltaan tässä kokouksessa.

Pätevyyskokeisiin liittyvä EEE-PT Common position paper "Use of Proficiency Testing as a Tool for Accreditation in Testing" hyväksyttiin. Sen todettiin olleen pitkällisen työn tulos. Lopullinen versio tulee EA:n [www-sivuille](http://www.sivuille), jonne tulee pääsemään myös EURACHEMin [www-sivujen](http://www.sivujen) kautta.

"PLG/ILAC policy paper on MU in testing" (Introducing the Concept of Uncertainty of Measurement in Testing in Association with the Application of the standard ISO/IEC 17025)

Strategiapaperin sisällöstä keskusteltiin, ja sen todettiin olevan ajankohtainen ja arvokas ISO/IEC 17025 vaatimusten soveltamisen kannalta. Esitettiin, että se voidaan hyväksyä tietyn teknisen selvennyksen jälkeen.

VIM'n uudistaminen (International Vocabulary of Basic and General Terms in Metrology) Paul de Bièvre oli koonnut kommentteja seuraavaan VIM'n päivitykseen. Kommenttikooite oli esittelyssä. Luonnosversion valmistumisajankohdaksi mainittiin toukokuu 2001.

2. MITTAUSEPÄVARMUUS, JÄLJITETTÄVYYS; PÄTEVYYSKOKEET ISO/IEC 17025 –ympäristössä

2.1 Mittausepävarmuus

EA-asiantuntijaryhmän raportti

EA oli kutsunut EURACHEMIn ja EUROLABin osallistumaan EAn mittausepävarmuusasiantuntijaryhmään. Asiantuntijaryhmän joulukuuisessa (2000) kokouksessa tiedostettiin **uuden mittausepävarmuusoppaan tarve**.

Mittausepävarmuusopas

(<http://www.measurementuncertainty.org> tai <http://www.eurachem.org>)

Todettiin, että EURACHEM/CITAC -oppaan “Quantifying uncertainty in analytical measurement” toista painosta vuodelta 2000 on luettu usein www-sivuilta ja että EURACHEM/CITAC mittausepävarmuustyöryhmän tehtäviin on sisällytetty myös **jäljitettävyys**. Mittausepävarmuus- ja jäljitettävyys –workshop pidetään Sveitsissä kesäkuussa v. 2002. Workshopissa käsitellään myös mittausepävarmuutta ja jäljitettävyyttä ISO 17025 vaatimusten valossa. Workshopiin mennessä on tavoitteena jäljitettävyysoppaan valmistuminen.

Uuden CEN-työryhmän toiminta – mittausepävarmuus menetelmien standardisoinnissa

Steve Ellison kertoi kuulumisesta CEN WG-ryhmän ensimmäisestä kokouksesta, johon hän oli osallistunut UK:n delegaation jäsenenä. **CEN/BT on perustanut uuden työryhmän (CEN/BT/WG 122) valmistelemaan suosituksia mittausepävarmuuteen liittyen:** olemassaolevien mittausepävarmuusdokumenttien inventaario, aloittaa kysely mittausepävarmuustarpeista, pitää seminaari inventaarion ja kyselyn tuloksiin liittyen kokemusten jakamiseksi.

Tarvitaan ohjeistusta siihen, harkitaanko epävarmuutta standardeissa ja kuinka epävarmuus huomioidaan standardisoituja testituloksia raportoidessa. Työryhmään osallistuu kansallisten standardisointielinten edustajia. Ensimmäisessä kokouksessa edustus on ollut Saksasta, Ranskasta, UK:sta, Ruotsista, Hollannista sekä Nordtest’n ja Eurolab’n edustus.

EURACHEM-Hollanti – mittausepävarmuus

Henk J. van de Wiel kertoi EURACHEM-Hollannin aloitteesta mittausepävarmuusasian eteenpäinviemiseksi kansallisella tasolla. Eri alojen ihmiset kokoontuivat ja muodostivat alakohtaiset ryhmät (ympäristö, lääkkeet, petrokemia) käytännön esimerkkien käsittelemiseksi. Pääosa osanottajista edusti akkreditoituja testauslaboratorioita. Saadut kokemukset yhteenvedetään symposiumissa syksyllä 2001.

2.2 Jäljitettävyys

ILAC & EURACHEM ja jäljitettävyys

ILACin tavoitteena on kehittää ja ylläpitää keskinäisiä tunnustamissopimuksia kansallisesti tunnustettujen akkreditointielinten välillä. Mary Walsh informoi jäljitettävyysasian olleen esillä kansainvälisellä foorumilla, minkä tiimoilta esittelyssä oli luonnosversio (January 9, 2001) **ILAC Policy on Traceability of Measurement results**.

Laboratorioilta edellytettävä jäljitettävyyskriteeri on esitetty ISO/IEC 17025 :ssa (General requirements for the competence of testing and calibration laboratories). ILAC on myös julkaissut v. 1994 opasdokumentin ILAC:G2:1994 Traceability of Measurements.

Jäljitettävyyسمääritelmä on sen sijaan esitetty VIM-1993:ssa (International Vocabulary of Basic and General Terms in Metrology).

EURACHEM ja jäljitettävyys

Laadinnan kohteena olevan jäljitettävyysopasdokumentin luonnos oli esittelyssä. Oppaan pääasiallinen tarkoitus on tarjota yksinkertainen ohjeistus jäljitettävyydelle pohjautuen ISO 17025 vaatimukseen. Työryhmä jatkaa paperin työstämistä.

2.3 Pätevyyskokeet

Pätevyyskokeiden todettiin olevan tärkeitä kemiallisessa analyysissä. Pätevyyskokeet ovat tehokas väline yksittäisen laboratorion suorituskyvyn määrittämisessä tietyille testeille tai mittauksille ja laboratorion jatkuvan suorituskyvyn seurannalle. EURACHEM suosittaa, että analyttiset laboratoriot osallistuvat pätevyyskokeisiin silloin, kun ne ovat saatavilla ja ovat tarkoituksenmukaisia.

EURACHEMin PT Mirror Group'a pyydettiin laatimaan (1) suositukset liittyen pätevyyskokeeseen osallistumisen ja muiden valvontatoimenpiteiden välillä akkreditointiin liittyen ja (2) suositukset pakolliseen pätevyyskokeeseen osallistumiseen edellytyksenä akkreditoinnin saamiselle ja ylläpitämiselle.

Pätevyyskokeen järjestäjän pätevyyden arviointitapa vaihtelee. EA on julkaissut aiheesta dokumentin "EA policy on the Accreditation of Providers of Proficiency Testing Schemes".

3. EURACHEMIN YHTEISTYÖ MUIDEN TAHOJEN KANSSA

EURACHEMin yhteistyö on jatkunut eri kansainvälisten tahojen kanssa maailmanlaajuisesti. Seuraavana muutamia poimintoja yhteistyökuvioista.

EEE (EA/EUROLAB/EURACHEM)

EAn (European co-operation for Accreditation), EUROLABin ja EURACHEMin yhteistyö on jatkunut kolmella tasolla: puheenjohtajatasolla, pysyvässä yhteistyöryhmässä (PLG, Permanent Liaison Group) sekä yhteisissä työryhmissä (EEE-RM referenssimateriaaliryhmä ja EEE-PT pätevyyskoeryhmä).

EURACHEMin edustaja oli osallistunut lokakuiseen (2000) EAAB:n (EA Advisory Board) kokoukseen ja maaliskuiseen (2001) EA Laboratory Committee kokoukseen.

Euromet

Vuonna 2000 EURACHEM ja Euromet päättivät perustaa yhteisen kemian metrologian komitean, joka sai nimekseen MetChem. Tavoitteena on tarjota yhteinen eurooppalainen foorumi kemian metrologiassa. Perustettu komitea korvaa aikaisemman "Euromet Amount of Substance" -komitean. Molemmat kansalliset organisaatiot - EURACHEM ja Euromet - saivat nimetä edustajansa MetChemin. Suomesta Prof. Veikko Komppa (VTT) edustaa molempia organisaatioita. Toiminnassa on mukana neljä asiantuntijaryhmää aihepiireittäin (kaasuanalyysi, epäorgaaninen analyysi, orgaaninen analyysi ja sähkökemiallinen analyysi).

Euromet on osoittanut yhteistyöhalukkuutensa EEE:lle, minkä johdosta Euromet kutsuttiin EEE-RM -työryhmään. Yhteistyötavoitteet Eurometin kanssa ovat olleet pohdinnan kohteina.

DAC/FECS (The Division of Analytical Chemistry of the Federation of European Chemical Societies): EURACHEM-kattojärjestössä on FECS'in toiminnassa mukana olevia

henkilöitä. Tietoja tulevista tapahtumista (mm. EUROANALYSIS12) on saatavilla: <http://www.eurachem.org> (co-operations, FECS).

IAM (Interagency Meeting)

Useat organisaatiot, jotka ovat tekemisissä ruoan analyttisen laadun ja menetelmän validoinnin kanssa – EURACHEM mukaanlukien - kokoontuivat (IAM) helmikuussa 2001 CODEX Committee'n näytteenotto- ja analyysimenetelmien kokouksen yhteydessä. Tapaamisessa kiinnitettiin huomiota mm. analyttisen terminologian harmonisointitarpeeseen ruoka-alan laboratorioissa. Useilla termeillä voi olla useita tulkintoja (esim. limit of detection, limit of determination/quantification on käytetty samassa merkityksessä). Keskustelun kohteena on ollut myös pätevyyskokeiden (PT) käyttö jatkuvana menetelmänarvioimisen mekanismina. Perinteisesti PT:ssä on keskitytty laboratorion suorituskykyyn – keskittyminen myös menetelmän suorituskykyyn toisi lisäarvoa.

ILAC, Laboratory Liaison Committee

EURACHEMin edustaja osallistui maaliskuun 2001 kokoukseen. Kehittelyn alla on mm. opastava dokumentti "A Guide to Development and Implement a Laboratory System in Compliance with ISO/IEC 17025" ja mittauspävarmuuteen liittyvä asiakirja, mikä huomioi ISO/IEC 17025:n (a policy document for MU).

4. EURACHEMIN TYÖRYHMÄT JA POIMINTOJA TULEVISTA TAPAHUMISTA (<http://www.eurachem.org> (working groups, coming events))

EURACHEMin työryhmät "Analytical Quality Assurance (AQA) at Universities WG", "Education and Training (E&T) WG", "Measurement Uncertainty and Traceability WG", "Proficiency Testing WG" ja "Reference Materials WG" ovat jatkaneet toimintaansa (<http://eurachem.org>, working groups, tietoa ryhmien toiminnasta). Seuraavien workshop-tapahtumien aiheita ovat pätevyyskokeet (syksyllä 2002, Iso-Britanniassa) ja AQA/E&T – workshop (syksyllä 2003 Siegen:ssä Saksassa).

EA/EURACHEM/EUROLAB workshop: Experience with the implementation of ISO/IEC 17025, 4.10.2001, Pariisi, Ranska.

EURACHEM/EUROLAB workshop: Sampling 5.-6.11.2001 Lissabon, Portugali.

CITAC/EURACHEM workshop: Meeting the requirements of ISO Guide 17025, 16.-18.6.2002, Luzern, Sveitsi.

Uuden standardin (ISO/IEC 17025) käyttöönotto on luonut toiminnalle runsaasti uusia haasteita – EURACHEM on toiminut aktiivisesti kansainvälisellä foorumilla asioiden eteenpäin viemiseksi. Keskustelu ja toiminta jatkuu EURACHEMin sisällä ja useiden yhteistyötahojen kanssa. EURACHEM-kattojärjestö kokoontuu seuraavan kerran Kyproksella keväällä 2002.

Anna-Liisa Pikkarainen
EURACHEM-Suomi-jaosto
(<http://www.eurachem.org>, (National Websites))